

Zprávy

Ke zkvalitňování výuky v Mexiku

Celosvětový trend pojetí výuky fyziky na střední škole (Kluiber, 2006) odpovídá zejména kvalitativním změnám prudkého technického rozvoje, aktuálním výsledkům výzkumu v oblasti přírodních, technických a společenských věd, nutnosti výrazně posílit zájem žáků o přírodní a technické vědy. Především však vychází z požadavku vyjít žákům vstříc v rozvoji poznání ve fyzice právě v těch oblastech, které jsou pro ně zajímavé, které je oslovují, obklopují, které je přirozeně přivádějí k opravdovému studiu fyzikálních jevů. Současná etapa modernizace výuky fyziky na střední škole je vedle USA, asijských zemí, evropských zemí a jihoamerických zemí velmi úspěšně řešena právě v Mexiku.

Zkvalitňováním výuky fyziky v Mexiku bylo pověřeno oddělení Výzkumu fyzikálního vzdělání (VfV – existuje druhý rok) ve Vědeckém centru aplikovaných věd a progresivních technologií Národního polytechnického institutu (CICATA – IPN) v Mexico City. Pracovníci oddělení VfV mají vysokou kvalifikaci v mnoha oblastech: obecná fyzika, teorie vyučování fyziky, aplikovaná fyzika, fyzika pevných látek, teoretická fyzika, počítačové simulace, moderní metody výuky fyziky, transformace moderní fyziky, aplikace moderní fyziky, vazba matematiky a fyziky, teorie vyučování matematiky, matematika, teorie vyučování informatiky, informatika. Oddělení VfV má tak tři sekce: fyzika, matematika, informatika – skupinu pracovníků tohoto oddělení tak tvoří didaktici fyziky, fyzikové, didaktici matematiky, matematikové, didaktici informatiky, informatici atd. V čele oddělení je mezinárodně uznávaný odborník – didaktik a fyzik prof. dr. Cesar Eduardo Mora Ley. Cílem oddělení VfV je především vytváření podkladů ke zkvalitnění výuky fyziky, zabezpečení postgraduálního studia v teorii vyučování fyziky, zajištění edice časopisu *Revista Latinoamericana de Enseñanza de la Física*, spolupráce se zahraničními institucemi v rámci IUPAP (Mezinárodní unie pro čistou a aplikovanou fyziku).

CICATA – IPN zahrnuje i velmi moderní laboratoře příslušející jednot-

livým oddělením centra. Velmi významná pozornost je pak věnována komplexním potravinářským projektům.

Současní postgraduální studenti ve VFV jsou velmi kvalitní středoškolsí profesori fyziky – spoluautoři učebnic fyziky. Školy, na kterých tito středoškolsí profesori působí, spolupracují s Univerzitou v Mexico City nebo bezprostředně s VFV CICATA – IPN. Počítá se s podstatným rozšířením počtu postgraduálních studentů, kterými budou zejména středoškolsí profesori s určitou pedagogickou praxí. Celkem bude v Mexiku pět center této výchovy kvalifikovaných odborníků.

Výrazným spojujícím prvkem výuky fyziky je uplatnění výpočetní techniky. Mezi žáky středních škol je v současné době malý zájem o fyziku. Řešení tohoto problému je proto v oddělení VFV chápáno jako „státní záležitost“.

V současné době je v Mexiku bohužel malý počet hodin výuky fyziky nejen na středních školách (známá obecná situace), ale také na kolejích, které odpovídají vyššímu stupni střední školy (věková kategorie 15 až 18 let). Je snahou zejména na kolejích posílit časovou dotaci výuky fyziky, resp. navázat mimoškolní fyzikální aktivity bezprostředně na vlastní výuku fyziky. Cílem je zainteresovat ve fyzice větší počet žáků z více středních škol. Nelze intenzivně pracovat pouze s několika vybranými talentovanými jedinci pro jejich reprezentační účast v mezinárodních soutěžích. Mexiko se pravidelně zúčastňuje Fyzikální olympiády a Turnaje mladých fyziků. Přípravuje mezinárodní Fyzikální olympiádu pro rok 2009.

Mexiko má poměrně dobře rozvinutou klubovou práci žáků středních škol v mimoškolních odborných činnostech žáků. Jednou z těchto zájmových organizací je CIENCIA JOVEN se sídlem v Pueblu s celostátní působností.

Plánuje se příprava témat „společných prací“, kterými by se posílila spolupráce středoškolských profesorů a jejich žáků. Řešení tohoto problému je nyní ve fázi předběžného výzkumu.

Mexiko je také členem mezinárodní organizace MILSET (Kluiber, 2004). Má zájem o spolupráci s partnerskými organizacemi v České republice. Bezprostřední kontakt byl navázán s katedrou fyziky a informatiky PedF UHK.

Poznámka: Studijní pobyt v CICATA – IPN se uskutečnil v prosinci 2006 na základě mého jmenování členem mezinárodního poradního výboru výše uvedeného časopisu.

Literatura

KLUIBER, Z. Mezinárodní konference ICPE. Československý časopis pro fyziku, svazek 56, č. 6, 2006, s. 394–396.

KLUIBER, Z. *Tvořivost učitele a účastníci fyzikálních soutěží*. Praha: ARSCI, 2004.

Zdeněk Kluiber

TTnet – (Training of Trainers Network) Partnerství pro vzdělávání učitelů

Terminologická poznámka

Pro souhrnné označení jedné z cílových skupin TTnet je v textu používáno sousloví „učitelé odborných předmětů, instruktoři a lektori“. Označení „učitelé odborných předmětů“ zahrnuje tyto pedagogické subprofese: učitele odborných předmětů SŠ, učitele praktického vyučování, učitele odborného výcviku, učitele uměleckých odborných předmětů na SŠ a konzervatořích, učitele praktického vyučování a odborné praxe VOŠ.

Text dále užívá termín „odborné vzdělávání a příprava“ (OVP), který zahrnuje „počáteční odborné vzdělávání a přípravu“ (IVET – initial vocational education and training) a „další odborné vzdělávání a přípravu“ (CVET – continuing vocational education and training). Počáteční odborné vzdělávání a přípravu poskytují školy (SOŠ, SOU, VOŠ, konzervatoře a VŠ). Další odborné vzdělávání navazuje na počáteční a rozvíjí způsobilost k výkonu povolání. Další odborné vzdělávání úzce zaměřené na výkon konkrétního povolání je v textu označováno jako „další profesní vzdělávání“. Zkratka další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) je používána pro ten segment dalšího vzdělávání učitelů, který je akreditován MŠMT.

Základní informace o TTnet

Jde o síť (network), jež je založena na **partnerství vzdělavatelů** budoucích i současných učitelů v odborných školách, instruktorů a lektorů v podnicích. Z činnosti této sítě mají zároveň prospěch sami učitelé na odborných školách a instruktoři a lektori v podnikové sféře. Současně jsou cílovými skupinami TTnet i sociální partneři, politici, vědeckovýzkumné instituce a odborná veřejnost.

Ustavující konference TTnet ČR se uskutečnila 21. ledna 2005 v Praze. Zúčastnili se jí zástupci Národního ústavu odborného vzdělávání, Centra vzdělávání a poradenství VUT Brno, Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop), TTnet – Denmark atd.

Zakládající členové Partnerství se podíleli na formulaci programového dokumentu – *Národního rámce TTnet ČR*. Odborná veřejnost je průběžně o aktivitách TTnet informována prostřednictvím profesních časopisů a rubrik o vzdělávání v dalších médiích.

Posláním TTnet je podpora profesionality těch vzdělavatelů, kteří připravují učitele odborných předmětů, instruktory a lektory pro pedagogickou práci. Analyzuje silné a slabé stránky tohoto systému a navrhuje konkrétní cíle a aktivity, kterým se Partnerství hodlá věnovat. Autory Národního rámce jsou zástupci vysokých škol připravujících učitele, ředitelé a učitelé

středních odborných škol, zástupci Asociace institucí vzdělávání dospělých, sociální partneři z podnikové sféry, experti z vědeckovýzkumných pracovišť a zástupci ministerstva školství.

Partnerství v rámci TTnet spočívá ve výměně myšlenek, informací a zkušeností. Děje se tak prostřednictvím přímého setkávání členů sítě v rámci pracovních návštěv, výzkumů, projektů, konferencí. Podstatnou částí partnerství je také spolupráce v rámci „virtuální komunity“, jejímž komunikačním prostředím je společná internetová stránka.

Smyslem partnerství TTnet je podpora komunikace a spolupráce mezi těmi, v jejichž zájmu je zlepšování úrovně odborného vzdělávání a přípravy v odborných školách i v podnicích. Národní partnerství TTnet vzniká v České republice s podporou Evropského společenství, konkrétně Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop) a dále s podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Koordinací TTnet České republiky byl pověřen Národní ústav odborného vzdělávání. Jde tedy o partnerství národní a zároveň evropské a mezinárodní.

TTnet nabízí institucím i jednotlivým odborníkům *připojení se k Partnerství*. Oslovováni jsou především vzdělavatelé učitelů, instruktorů a lektorů. Další cílovou skupinou jsou sami učitelé, instruktoři a lektori, školy a vzdělávací instituce, kde působí. TTnet také usiluje o spolupráci s dalšími sociálními partnery, jejichž práce se dotýká odborného vzdělávání, tedy s podniky, profesními asociacemi, komorami, úřady a vědeckovýzkumnými institucemi. Národní ústav odborného vzdělávání hraje v TTnet dvojí roli: jednak je z povahy své činnosti odborným partnerem TTnet a současně jeho činnost kordinuje.

Národní síť je součástí evropské sítě TTnet. Prostřednictvím tohoto mezinárodního partnerství, které nekončí za hranicemi Evropy, se „učitelé učitelů“ kontaktují a obohacují.

Spolupráce v rámci sítě TTnet nepřináší jejím členům finanční náklady, je však branou k mnoha rozvojovým a fundraisingovým příležitostem.

Evropské státy, ve kterých v současné době funguje národní síť TTnet: Francie, Itálie, Rakousko, Belgie, Dánsko, Finsko, Norsko, Nizozemsko, Španělsko, Velká Británie, Řecko, Irsko, Lucembursko, Německo, Švédsko, Island, Estonsko, Litva, Malta, Slovensko, Slovinsko a Maďarsko.

Stručná historie evropského TTnet

TTnet byl založen v r. 1988 Evropským střediskem pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop); v tomto roce bylo ustaveno prvních čtrnácti národních sítí. V r. 2001 zástupci národních sítí rozhodli o těchto prioritních průřezových tématech, která jsou ze strany Společenství podporována: pro-

fesionalizace učitelů v OV, e-learning, uznávání neformálního vzdělání a informálního učení v rámci působnosti TTnet.

Každá z národních sítí TTnet disponuje svými internetovými stránkami, jejichž přehled je na adrese European Training Village <http://www.trainingvillage.gr/etv>. Zde jsou také uloženy důležité dokumenty týkající se vzdělávání pedagogických pracovníků v odborném školství. Zásadní je také celoevropská informační a diskusní stránka virtuální komunity TTnet, jež je dostupná po bezplatné registraci na adrese: <http://communities.trainingvillage.gr/ttnet>.

Příležitosti plynoucí z partnerství v TTnet

Spolupráce partnerů TTnet vychází z autentického zájmu o rozvoj profesionality učitelů a lektorů působících v odborném vzdělávání a jejich vzdělavatelů. *Členství vzdělavatelů* je volné a nevyžaduje přímé náklady. Registrace při vstupu do národní i evropské virtuální komunity je bezplatná.

TTnet je vhodným prostředím pro *sdílení myšlenek a informací* mezi profesionály pracujícími v různých částech republiky a Evropy. Usnadňuje průběžnou odbornou diskusi a reflexi. Podporuje otevírání nových aktuálních témat. Členové a sympatizanti TTnet se budou setkávat na seminářích, workshopech, konferencích a průběžně budou komunikovat prostřednictvím své internetové schránky. TTnet je svým způsobem učící se komunitou.

TTnet podporuje navazování *kontaktů mezi partnery*, jejichž zájmem je rozvoj profesionality učitelů, lektorů a těch, kteří je připravují pro pedagogickou práci. TTnet usnadňuje vyhledávání vhodných partnerů pro zamýšlené projekty, a to nejen v rámci České republiky, ale také v Evropě i za jejími hranicemi.

Partnerství v TTnet poskytuje určité „institucionální“ zázemí a garanci pro fundraising zacílený na evropské fondy. TTnet pro Českou republiku je výrazně podporován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, je proto také vhodným *zázeminím pro národní projektové a výzkumné aktivity*.

TTnet usnadňuje svou pružností *koordinaci akcí a aktivit*, např. celonárodních diskusí a připomínkových řízení, organizací odborných konferencí či sběru dat.

V listopadu 2006 se v Praze uskutečnila v rámci sítě TTnet například konference na téma *Podpora rozvoje oborových a předmětových didaktik v odborném vzdělávání*. Na tuto konferenci navázal workshop za účasti menší skupiny expertů a zástupců zájmových skupin. Cílem tohoto workshopu bylo shrnout a strukturovat informace, názory a výzvy vzešlé z konference a formulovat závěry a doporučení, která by napomohla rozvoji oborových a předmětových didaktik používaných v odborném vzdělávání. Za největší problém považovali účastníci skutečnost, že *oborové didaktiky řady oborů nejsou*

v současnosti propracovány, u některých oborů didaktiky pravděpodobně zcela chybí.

Konference byla zaměřena na odborné vzdělávání, diskuse se tedy zabývala nejen sférou školskou, ale i širokou oblastí mimoškolního profesního vzdělávání. Předmětem zájmu byly nejen didaktiky jako takové, ale také výukové programy, učebnice, pomůcky a další výukové prostředky.

TTnet může přispět k *posílení profesní identity a k prosazování zájmů svých klíčových členů*: učitelů, instruktorů a lektorů v OVP a jejich vzdělavatelů. Nechtějí je Národní rámec pro TTnet příspěvkem k procesu zkvalitňování odborného vzdělávání a přípravy a inspirací pro další práci.

(Redakčně upraveno a zkráceno.)

Jindřich Kerndl

Symposium na počest doc. PhDr. Libora Pechy, CSc. (1926–2005)

Katedra pedagogiky s celoškolskou působností Univerzity Palackého v Olomouci uspořádala dne 17. 1. 2007 symposium s názvem *J. Korczak a A. S. Makarenko – osobnosti sociální pedagogiky*, kterého se zúčastnili pedagogové i studenti z celé republiky i ze Slovenska. Symposium s přehledem řídil předseda olomoucké pobočky České pedagogické společnosti PhDr. A. Bůžek, Ph.D. Svůj úkol měl ulehčen tím, že nebylo nouze o výstižné referáty ani o hodnotné diskusní příspěvky, takže setkání je možno označit jako zdařilé a přínosné. Součástí symposia byla též expozice knih, věnovaná J. Korczakovi, A. S. Makarenkovi a L. Pechovi.

Program symposia měl dvě části – v první byly předneseny referáty, druhá byla vyhrazena diskusi, která se zaměřila na témata: Člověk v sociálních prostředích, Vychovatel ve školských zařízeních, Autor a jeho pedagogické a spisovatelské kvality. Jednání zahájil vedoucí katedry pedagogiky prof. PhDr. M. Chráska, CSc., úvodní referát přenesl PaedDr. J. Haškovec; podrobně v něm zhodnotil a srovnal přínos J. Korczaka a A. S. Makarenka pedagogické vědě i výchovné praxi. Vyzvedl též zásluhy L. Pechy o poznání života a díla A. S. Makarenka, kterému zasvětil celoživotní bádání a o němž vydal několik publikací. O životě, díle a filozofii výchovy J. Korczaka přednesla fundovaný referát Mgr. A. Bysrzycká, která v něm přiblížila a vysvětlila hlavní pedagogické zásady Korczakovy výchovné práce a vyzvedla též problematiku práv dítěte. Seznámila posluchače též s působením Korczakova žáka, malíře I. Celnikiera, který nyní žije v Paříži. Prof. K. Rýdl navázal na vystoupení A. Bysrzycké a osvětlil tři základní pilíře Korcza-

kova výchovného systému a vyzvedl jejich aktuálnost, zejména Korczakův přístup k dětem, který označil jako pedagogiku respektu. Aktuálnost Korczakova odkazu prof. Rýdl zvýraznil tím, že jej začlenil do současného proudu pedagogiky zážitku.

Výchovný systém A. S. Makarenka analyzoval doc. J. Šturma. Zaměřil se nejen na Makarenkovu výchovnou soustavu, ale poukázal též na principy jeho výchovné práce, které mohou inspirovat i dnešní výchovnou práci. Vyzvedl též záslušnou badatelskou činnost L. Pechy. Makarenkova odkazu se týkal také referát A. Pavlova, CSc., který o A. S. Makarenkovi hovořil v souvislosti s Pechovou „Krutou poemou“, výstižně postihující vlivy, které na Makarenka působily. Makarenkovu dílu byl věnován též referát PhDr. O. Jíry, který se zaměřil na problematiku delikventních dětí. Rozlišil pojmy deviantní jednání a patologické chování a srovnal řešení tohoto problému v době, v níž žil A. S. Makarenko, se současností.

I když se vzpomínky na L. Pechu a ocenění jeho práce objevovaly téměř ve všech vystoupeních, plně se na odkaz L. Pechy soustředil prof. J. Maňák, který s ním delší dobu spolupracoval na katedře pedagogiky Filozofické fakulty UP v Olomouci. Ve svém vystoupení prof. Maňák přiblížil některé charakteristické osobní rysy L. Pechy, zejména jeho vztah k přírodě, koncentraci a velké nasazení při zkoumání Makarenkova odkazu aj., ale hlavně osvětlil vědeckou metodologii, kterou Pecha použil v monografii Biologické činitele formování tvořivé pedagogické osobnosti s použitím analýzy osobnosti A. S. Makarenka. Makarenkův život si autor rozčlenil do několika etap, v nich pak vymezil nejdůležitější situace a postupným zaostřováním pohledu se dostal k významným životním událostem a k jednotlivým faktům. Zjištěná data však nepřijímal nekriticky, ale podrobně a pečlivě je zkoumal, srovnával různé prameny a teprve po důkladném posouzení stanovil jejich váhu, validitu a pravdivost. Tím se mu podařilo odlišit „zrno od plev“ a vydolovat z různých pramenů věrohodné závěry a na jejich základě specifikovat utvářející činitele tvořivé osobnosti.

Následná diskuse po všech referátech byla velmi bohatá, svědčila o inspirativním odkazu velkých pedagogických novátorů a nepochybně posílila pozice sociální pedagogiky, která se může opírat o tak pevné základy. Uznání zasluhují organizátoři symposia, poněvadž umožnili navázat na dědictví významných pedagogických osobností, které je stále živé. Doufejme, že tento olomoucký impuls přispěje ke zkvalitnění práce všech pedagogů.

Josef Maňák

Akční pole sociální práce aneb Sociálně pedagogické otázky současnosti

Dne 2. dubna 2007 se konala v prostorách Pedagogické fakulty UP v Olomouci konference na téma Akční pole sociální práce aneb Sociálně pedagogické otázky současnosti. Akci zorganizovali jako jednu z aktivit projektu Akční pole sociální práce – východisko i cíl studia, který je finančně podporován Evropským sociálním fondem a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, jeho řešitelé z katedry pedagogiky s celoškolskou působností PdF UP v Olomouci.

Všechny aktivity projektu, taktéž i zmiňovaná konference, mají podpořit uplatnitelnost absolventů oboru Pedagogika – sociální práce na trhu práce a pomoci upevňovat kompetence a dovednosti studentů řešit reálné situace. Proto byl program sestaven tak, aby se k účastníkům dostaly informace teoretického charakteru i zkušenosti z praxe.

Příspěvky v plénu byly svěřeny významným odborníkům z České republiky i ze Slovenska. Hlavní referáty přednesli: prof. PhDr. Blahoslav Kraus, CSc., prof. Mgr. Ladislav Macháček, CSc., doc. PhDr. Zlatica Bakošová, CSc., a Mgr. Tereza Kloučková.

Vystoupení prof. Krause zahájilo celou konferenci. Referující hovořil o sociálně-pedagogických aspektech sociální práce. Zmínil se o genezi a pojetí sociální práce a sociální pedagogiky, jejich souvislostech a specifických projevech v praxi a sociální výchově jako jednoho z nástrojů sociální práce. Prof. Macháček se zaměřil na práci s mládeží a pojal ji sociálně. Snažil se reflektovat individualizaci mládeže. Zdůraznil, že veřejnost začíná vnímat mládež jako nejvíce ohroženou a současně pro společnost i nebezpečnou skupinu. Participace mládeže má různé dimenze: politickou, občanskou, sociální a ekonomickou. Společnost by měla věnovat pozornost přípravě a realizaci projektů práce s mládeží. Na tato slova navázala doc. Bakošová, jež se věnovala teorii a praxi sociální pedagogiky v současnosti. Plenární jednání zakončila Mgr. Kloučková z MPSV, která představila hlavní uzlové body transformace bytových zařízení sociálních služeb. Zmínila se o zákonu o sociálních službách č. 108/2006 Sb., příloze prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb. k zákonu o sociálních službách – Standardy kvality a materiálu Koncepte podpory transformace bytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb – přijatém vládou ČR v únoru 2007.

Odpolední jednání bylo věnováno práci v sekcích, které byly tematicky zaměřeny na:

1. podporu osobám a skupinám ohroženým sociální exkluzí (děti a mládež, rodina, senioři a migranti, osoby se specifickými potřebami);
2. sociální otázky v projektech a výzkumech.

V sekcích děti a mládež zaznělo celkem devět příspěvků, které byly obsahově zaměřeny na problémy teoretického a pojmového uchopení oblastí pomáhajících profesí, možností propojování teorie a praxe, akademické a odborné přípravy pracovníků v pomáhajících profesích. Diskutována byla také regionální specifika sociálních problémů a došlo k jejich vzájemnému srovnání na základě osobní zkušenosti účastníků sekce. Spektrum referátů bylo rozmanité. Zahrnulo romskou komunitu, kriminalitu mládeže, úlohu sociálního pedagoga a výchovy k manželství a rodičovství v prevenci sociálně-patologických jevů, integraci dětí z dysfunkčních rodin, děti v mateřské škole, sociální dovednosti u studentů střední zdravotnické školy, příčiny a dopady sociálního vyloučení z kolektivu pro oběť šikanování, vlivy sociálně-ekonomických faktorů na diferenciaci žáků v procesu výchovy a vzdělávání.

V sekci zaměřené na rodinu směřovaly příspěvky k praktické stránce sociální práce či sociální pedagogiky. Realizovalo se pět vystoupení. Referující si všímali metod sociální práce, dotkli se náhradní rodinné péče a zmínili problematiku domácího násilí.

Práce v sekci věnované seniorům a migrantům byla rozdělena do dvou tematických celků. V první části se soustředila pozornost na seniory. Zazněly tři příspěvky o volnočasových aktivitách seniorů, jejich životní spokojenosti, prevenci sociální exkluze seniorů a dobrovolnictví zaměřeném na aktivní činnost seniorů. Jak příspěvky, tak bohatá diskuse se nesly v duchu motto: Nejen se stáří dožít, ale umět je prožít. Druhá část této sekce se orientovala na otázky multikulturality, migrace, integrace migrantů, případně Romů do většinové společnosti, vzdělávání žáků, kteří mají jiný mateřský jazyk, než je jazyk vyučovací. Došlo i na mezinárodní srovnání (Česká republika, Slovensko, Rakousko) atd.

Také sekce o podpoře osob se specifickými potřebami poskytla účastníkům mnoho zajímavých informací od osmi přednášejících. Projednávalo se bezdomovectví, význam viktimologie v intervenci sociální práce, sociální poradenství v Domech sociálních služeb, sociální služby pro klienty autisty v Klíči – ÚSP Olomouc. Zazněly zkušenosti se zakládáním střediska sociálních služeb v neziskovém sektoru. Hovořilo se o možnostech mimovládních organizací při řešení některých sociálních problémů romského etnika. Došlo k zamyšlení se nad transformací české školy ve vztahu k jedincům se sociálním znevýhodněním a specifickými potřebami.

Celkově zastřešovaly problematiku referáty v sekci sociální otázky v projektech a výzkumech. Bylo předneseno sedm příspěvků. Časový prostor byl plně využit k diskusi o způsobech získávání pravdivých informací při výzkumech, možnostech při realizaci projektů i šetření, příležitostech k výměně zkušeností u nás i v zahraničí atd. A na jaká témata se projekty v oblasti

sociální práce zaměřily? Samozřejmě že byla řeč o těchto projektech: Akční pole sociální práce – východisko a cíl studia, Společenské aspekty vzniku kriminality v prostředí dětí a mládeže a její pedagogicko-psychologické řešení, Děti ze znevýhodněného prostředí, Snímkování profesních činností vychovatelů ve výchovných ústavech, Rozvoj sociálních služeb a vzdělávání pracovníků v sociálních službách v regionech atd.

Celkově lze hodnotit práci v sekcích jako velice přínosnou a obohacující. Příspěvky byly ve většině vysoce fundované. Referující přinesli mnoho zajímavých odborných poznatků jak po stránce teoretické, tak praktické. Ceníme si toho, že jednotlivá vystoupení na konferenci přispěla k vzájemné výměně zkušeností a podpořila navázání nových kontaktů v profesionální sféře sociální práce. Bylo patrné, že účastníci usilují nalézt konsensus v přístupu k problematickým oblastem pomáhajících profesí, dokonce v mezinárodním česko-slovenském měřítku.

Na konferenci navázala dvoudenní série sedmnácti workshopů, která završila jarní školu sociální práce. Workshopy byly zaměřeny na rozvoj komunikačních kompetencí budoucích sociálních pracovníků (např. komunikace a klient – práce se zakázkou, informační gramotnost a PC, anglický jazyk ve sféře pomáhajících profesí), zkušenosti z praxe (např. práce s dítětem po umístění v dětském domově a jeho příprava na vstup do samostatného života, sociální práce se seniory, projekty v praxi, ochrana životního prostředí, moderní trendy ve speciální pedagogice s přesahem do sociální sféry (např. vybrané aspekty služeb rané péče rodinám se specifickými potřebami, poradenské služby osobám se specifickými potřebami), rovné příležitosti a humanní přístupy ke klientovi (např. transformace v sociálních službách, práce s klientem s problémovými prvky v chování, pravidla šetrné sebeobrany). Po absolvování workshopů obdrželi účastníci certifikát. Ze závěrečných evaluací vyplynula kvalitní připravenost i organizace celé jarní školy. Hodnotitelé vyzvedli význam akce pro jejich studium a budoucí praxi.

Helena Grecmanová

Inovace kurikula geografického vzdělávání

Za jednu z největších událostí v didaktice geografie v roce 2007 lze označit konferenci o inovaci kurikula geografického vzdělávání *Changing Geographies – Innovative Curricula*, která se konala v Londýně na Londýnské univerzitě 10. až 12. dubna 2007. Konference se uskutečnila pod záštitou dvou celosvětových organizací zabývajících se geografickým vzděláváním – Vzdělávací komise Mezinárodní geografické unie (IGU-CGE) a sítě HERO-

DOT (Network for Geography in Higher Education), spojující instituce zabývající se terciárním geografickým vzděláváním.

Konference se zúčastnilo 55 zástupců univerzit a dalších výzkumných a vzdělávacích institucí z 23 zemí. Hlavním cílem konference bylo podnítit diskusi o inovaci kurikula geografického vzdělávání. Geografové se snaží, tak jako zástupci ostatních vědních disciplín, zachovat, popř. posílit svoji pozici v rámci vzdělávání na všech typech i stupních škol. Aby toho bylo dosaženo, je třeba respektovat nejen aktuální trendy a nejnovější poznatky v rámci dané vědní disciplíny (geografie). Kromě toho by také měla být věnována pozornost závěrům pedagogického výzkumu, který je zejména ve vyspělých zemích jedním ze základních pilířů oborových didaktik.

Konferenci zahájil plenárním referátem předseda Vzdělávací komise Mezinárodní geografické unie L. Chalmers (Universita Waikato, Nový Zéland), který seznámil účastníky se stanoviskem Mezinárodní geografické unie k inovaci geografického kurikula. Mimo jiné též zdůraznil nutnost sledovat prudký vývoj informačních a komunikačních technologií a snažit se některé vhodné prvky implementovat do geografického vzdělávání (geografické informační systémy¹, GPS², e-learning apod.). L. Chalmers se dále zabýval historickým vývojem diskuse o školním kurikulu, jejíž počátek datoval do první poloviny 19. století, kdy jednotlivé státy začaly samostatně rozhodovat o podobě školního vzdělávání (v předešlém období měla na vzdělávání vliv zejména církev). Připomněl, že i dnes je kurikulum mimo jiné politickou záležitostí. Na závěr svého příspěvku též věnoval pozornost probíhající kurikulární reformě na Novém Zélandu, která spočívá v přechodu od státem závazně stanoveného obsáhlého systému učebních osnov k systému založenému na vyšší autonomii jednotlivých škol. Na podněty L. Chalmerse, zejména týkající se oblasti informačních a komunikačních technologií, navázala S. Bednarzová (Universita A & M, Texas) referátem zaměřeným na rozvoj učitelových didaktických znalostí obsahu (pedagogical content knowledge). Upozornila na mnohdy nedostatečné znalosti učitelů v oblasti informačních a komunikačních technologií a v této souvislosti seznámila posluchače s pojmem *technologická didaktická znalost obsahu* (technological pedagogical content knowledge, srov. Mishra a Koehler, 2006). Tento pojem v sobě zahrnuje nejen učitelovy *oborově vědní a didaktické znalosti* (content knowledge a pedagogical knowledge), ale také učitelovy znalosti a dovednosti v oblasti komunikačních technologií, jež by měly být ve

¹Geografický informační systém je organizovaný souhrn počítačové techniky, programového vybavení a geografických informací vyvinutý ke vstupu, správě, analytickému zpracování a prezentaci prostorových dat.

²GPS je družicový systém sloužící k určení polohy, rychlosti a času v na kterémkoli místě na Zemi. V současnosti především využívaný jako navigační systém v dopravě apod.

výuce aktivně využívány. Jako čestný host vystoupil H. Haubrich (emeritní předseda Vzdělávací komise Mezinárodní geografické unie) se svým příspěvkem k inovaci geografického kurikula. Doporučil zakotvit některé z nových témat a přístupů v geografickém vzdělávání v budoucí nové či inovované Mezinárodní chartě geografického vzdělávání (Haubrich, 1994).

Účastníci konference byli rozděleni do jedenácti sekcí, jejichž názvy se shodovaly s hlavními aktuálními oblastmi zájmu didaktiky geografie. Nejvíce účastníků vystoupilo v sekci zaměřené na inovaci kurikula geografického vzdělávání (*The Challenge of Geography Curriculum Development*). Diskutovalo se zde například o postavení geografie ve školní výuce v jednotlivých zemích (M. Candel, T. J. Planincová aj.), zazněly i příspěvky o zkušenostech s výukou geografie v cizím jazyce (A. Zaparuchová), G. Butt vystoupil se studií zaměřenou na problémy s dosahováním cílů vzdělávání zakotvených v kurikulu a jejich hodnocením.

V sekci věnované aktuálním změnám kurikula geografického vzdělávání (*The Changing Geography Curriculum*) zaznělo několik zajímavých výzkumných příspěvků. M. Robertsonová prezentovala výzkum prokazující efektivitu e-learningových kurzů ve výuce geografie, zejména v souvislosti s možností využívání e-learningu v domácím prostředí. P. Knecht vystoupil s výsledky výzkumu zaměřeného na porozumění pojmům uváděných v učebnicích zeměpisu žáky druhého stupně základní školy. Jeho výzkum naznačil, že některým běžně uváděným pojmům v učebnicích zeměpisu mají žáci problémy porozumět. J. S. Medina objasnil nejednoduchou pozici geografie ve španělském kurikulu, vyplývající z její integrace s dějepisem.

Další sekce byla věnována primárnímu geografickému vzdělávání (*Children Constructing Place*). M. Robertsonová zde mj. seznámila s výsledky analýzy zpracování tematiky jižní Itálie v anglických učebnicích zeměpisu pro primární školu. Z analýzy vyplývá, že i autoři nejnovějších učebnic podporují stereotypní obraz jižní Itálie jako jedné z nejzaostalejších oblastí Evropy a k prezentaci tématu mnohdy využívají zastaralé informace. Příspěvek L. Taylorové byl věnován představám (*childrens' representations*) anglických devítiletých žáků o Japonsku.

V sekci zaměřené na úlohu prostorového myšlení v geografickém vzdělávání (*Spatial Thinking*) představili K. Kotsopoulos a M. M. Pigaki teoretickou studii pojednávající o důležité funkci mapových zobrazení při utváření prostorového myšlení žáků. I. Joová prezentovala výsledky analýzy otázek a cvičení ze čtyř aktuálních učebnic zeměpisu ve Spojených státech v souvislosti s jejich úlohou při utváření prostorové představivosti žáků. Upozornila, že 30 % zkoumaných otázek a úkolů s prostorovým myšlením vůbec nesouvisí a většina zbylých otázek podporuje pouze nejnižší rovinu prostorového

myšlení žáků, neboť převážně souvisí s lokalizací geografických objektů na mapě.

Podnětné příspěvky zazněly v sekci zabývající se terénním vyučováním (*Developments in Fieldwork Practice*), které má ve výuce geografie nezapustitelnou úlohu. S. Hegartyová seznámila s problémem neustále stoupajícího počtu univerzitních studentů v Irsku a s nutností absolvovat s nimi terénní výuku, která je ve větším počtu studentů obtížně realizovatelná. Navrhla v této souvislosti model propojení terénní výuky a e-learningu, který vyzkoušela na vzorku dvou set studentů. O. I. Steen představil výsledky výzkumu dokazujícího vyšší úspěšnost vysokoškolských studentů při dosahování vzdělávacích cílů, pokud se zúčastnili terénní výuky.

V sekci zaměřené především na otázky geografické terminologie (*Conceptualising the World*) prezentoval J. Vávra studii o rozdílném chápání pojmu místo (*place*) v kurikulu geografického vzdělávání v různých zemích včetně České republiky. Základní geografické terminologii byl věnován též příspěvek M. Ozturka, S. Karabaga a S. Sahina, kteří upozornili na potřebu nového chápání pojmu prostor (*space*) v souvislosti s globalizací a změnou chování lidí v postmoderní společnosti.

Sekce věnovaná přesahům kurikula geografického vzdělávání do jiných oblastí vzdělávání (*Contested Geographies*) upozornila na pozici geografie mezi přírodními a společenskými vědami. Takle pozice usnadňuje spolupráci s jinými vědními disciplínami, popř. školními předměty v procesu vzdělávání. Diskutovány byly zejména otázky environmentálního (S. Catling) a multikulturního vzdělávání ve výuce geografie (J. Halocha). Samostatná sekce byla věnována principu trvale udržitelného života v kontextu geografického vzdělávání (*Geographical Education and Sustainable Development*). O jeho důležitosti hovořili například Y. Schleicherová a T. Paljor. H. Haubrich zde vystoupil s koncepcí inovovaného geografického vzdělávání, které má za cíl mimo jiné podporovat udržitelnou spotřebu, udržitelný turismus, interkulturní porozumění a uvědomění si lokálních i globálních důsledků jednání každého jedince.

Značný počet příspěvků v sekcích věnovaných geografickým informačním systémům (GIS) v geografickém vzdělávání (*GIS in School Geography* a *GIS in Higher Education Geography*) potvrdil, že vývoj současné didaktiky geografie odpovídá vývoji geografie jako vědní disciplíny, v níž geografické informační systémy v současnosti představují jeden z hlavních oborů. Bohužel však nemůžeme konstatovat, že výuka geografie na nižších typech škol (v primárním a sekundárním vzdělávání) také odpovídá vývoji mateřské vědní disciplíny. Na výsledcích výzkumu tuto skutečnost potvrdil například P. Falk, který upozornil, že výuka geografických informačních systémů na nižších stupních škol se odehrává pouze výjimečně a mnohdy se-

trvává pouze v teoretické rovině. T. Johansson v této souvislosti upozornil na potřebu dalšího vzdělávání učitelů v této oblasti.

O možnostech inovace výuky geografických informačních systémů pojednávaly také příspěvky mapující terciární geografické vzdělávání (Geography in Higher Education), které tvořily samostatnou sekci. Kromě geografických informačních systémů se zde také hovořilo o klesajícím zájmu studentů o studium geografie v některých zemích. A. M. Ezpeleta, M. P. Otón a X. Santos tuto skutečnost potvrdili na příkladu Španělska. Z následné diskuse vyplynulo, že většina východoevropských států se potýká s problémem opačným, a to se stoupajícím počtem studentů a nutností zachovat co nejvyšší kvalitu výuky. E. Dopfer představil výsledky mezinárodního výzkumu subjektivního vnímání změn kvality výuky geografie z pohledu vysokoškolských studentů, který se uskutečnil vzápětí po implementaci třístupňového systému terciárního vzdělávání. Výzkum mimo jiné ukazuje, že zejména západoevropští studenti se domnívají, že se zavedením třístupňového univerzitního vzdělávání se zvýšila i kvalita vysokoškolské výuky. Oproti tomu východoevropští studenti žádné změny v kvalitě výuky nepocítují.

V poslední sekci věnované zážitkové geografii (Experiencing Geographies) zazněly příspěvky, které se mohou českému čtenáři zdát poměrně zvláštní. O. Mentz se zamýšlel nad vlivem poezie na geografii i vlivem geografie na poezii. V geografii spatřuje jednu z cest porozumění rozdílným vývojovým tendencím v evropské literatuře minulosti i současnosti. H. Kimová seznámila s výsledky výzkumu orientovaného na vztah určitého místa a specifické vůně spojené s tímto místem v paměti žáků.

Konference *Changing Geographies – Innovative Curricula* byla jedinečnou příležitostí ke srovnání geografického vzdělávání v jednotlivých zemích a zároveň ukázala cestu, kterou se bude geografické vzdělání v nejbližší budoucnosti patrně ubírat. Jednotlivé vzdělávací systémy jsou v současnosti v různých zemích světa natolik odlišné, že idea globálního kurikula geografického vzdělávání, o níž se na konferenci mimo jiné také diskutovalo, se jeví spíše jako utopická. Lze ale pozorovat určité trendy, které geografickým vzděláním celosvětově prostupují. Důraz je mimo jiné kladen na využití informačních a komunikačních technologií (geografické informační systémy, e-learning), rozvíjení prostorového myšlení a respektování principu trvale udržitelného života a kulturní rozdílnosti. Konference také potvrdila důležitou úlohu oborových didaktik v inovaci školního kurikula. Oborové didaktiky plní jednak funkci zprostředkovatele nových a pro školní výuku nezbytných vědeckých poznatků jednak mají nezastupitelné místo v procesu didaktické transformace těchto vybraných vědeckých poznatků. Obě zmíněné funkce nemohou oborové didaktiky plnit bez oborové didaktického pedagogického výzkumu a praktické aplikace jeho výsledků do praxe.

Londýnská konference naznačila, že česká oborová didaktika geografie prozatím nemůže v oblasti výzkumu plně konkurovat zemím, kde je didaktika geografie rozvinutou vědeckou disciplínou (zejména Velká Británie, USA, Německo). Ukazuje se jako nezbytné podporovat výzkumný potenciál oborových didaktik a zejména klást důraz na zkvalitnění jejich metodologie. Jedním z cenných zdrojů informací pro začínající i zkušené výzkumníky mohou být právě mezinárodní konference. Pouze s využitím výsledků pedagogického výzkumu lze zodpovědně hovořit o inovaci školního kurikula.

Poznámka: Z konference byl vydán sborník; abstrakty a elektronické prezentace příspěvků jednotlivých účastníků je možné získat na webové adrese konference – <http://www.herodot.net/conferences/london2007/>.

Literatura

- HAUBRICH, H. (ed.) *International Charter on Geographical Education*. Nürnberg: Hochschulverband für Geographie und ihre Didaktik, 1994.
- MISHRA, P., KOEHLER, M.J. *Technological Pedagogical Content Knowledge: A New Framework for Teacher Knowledge* [on-line]. Michigan State University [cit. 2007-04-26]. Dostupný na: http://punya.educ.msu.edu/publications/inpress/journal_articles/MishraKoehler_TPCK.pdf

Petr Knecht

Ze života ČPdS

Sjezd České pedagogické společnosti

Sjezd proběhl 29. března 2007 v návaznosti na konferenci Trendy v přípravě pedagogických pracovníků¹. Čtenářům předkládáme základní materiály ze Sjezdu:

1. Zprávu o činnosti za období 2005–2007.
2. Stanovy České pedagogické společnosti (upravená verze).
3. Závěry Sjezdu České pedagogické společnosti.

Připojujeme rovněž příspěvek prof. Blížkovského připravený pro diskusi na Sjezdu.

Součástí Sjezdu byly volby nového hlavního výboru. Probíhaly již v období před Sjezdem korespondenční formou. Na Sjezdu byli zvoleni členové revizní komise. Po skončení Sjezdu se nově zvolený hlavní výbor sešel ke svému prvnímu jednání, na jehož pořadu byla volba předsedy a rozdělení funkcí.

Předseda:	Doc. PaedDr. Petr Franiok, Ph.D., Ostrava
Místopředsedkyně:	PhDr. Dana Knotová, Ph.D., Brno
Hospodář:	PaedDr. Jan Štáva, CSc., Brno
Tajemnice:	PaedDr. Marta Rybičková, Brno
Členka:	PhDr. Jana Kohnová, Ph.D., Praha
Členka:	PhDr. Danuška Tomanová, CSc., Olomouc
Členka:	Doc. PhDr. Zdenka Veselá, CSc., Brno
Člen:	PhDr. Tomáš Janík, Ph.D., M.Ed., Brno vedoucí výkonný redaktor Pedagogické orientace

Předsedové poboček zvolení na výročních schůzích:

Brno:	Doc. PhDr. Vladimír Spousta
České Budějovice:	PhDr. Petr Havelka, Ph.D.
Ostrava:	Mgr. Miriam Prokešová, Ph.D.,
Hradec Králové:	PhDr. Jana Doležalová, Ph.D.

¹O konferenci více v příštím čísle PedOr.

Liberec: PhDr. Jitka Novotová, Ph.D.
Olomouc: PhDr. Antonín Bůžek, Ph.D.

Revizní komisi tvoří:
Doc. PaedDr. Hana Horká, CSc., Brno
Mgr. Štefan Chudý, Ph.D., Zlín

Marta Rybičková

Některé náměty k další činnosti České pedagogické společnosti

(Zpráva o činnosti ČPdS za období 2005–2006)

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovoľte, abych vás pozdravil jménem svým i jménem svých kolegyně a kolegů z hlavního výboru České pedagogické společnosti. Stručně připomenu aktivity naší společnosti v uplynulých dvou letech (2005–2006) a alespoň naznačím některé otázky, s nimiž je spojen další rozvoj České pedagogické společnosti.

V uplynulých dvou letech byla činnost společnosti **soustředěna do poboček** a na **zkvalitňování odborného časopisu Pedagogická orientace**. Činnost poboček – Praha, Brno, Olomouc, Ostrava, Hradec Králové, České Budějovice – spočívala v poměrně bohaté vzdělávací činnosti, realizované formou přednášek (těch naštěstí jako vzdělávací formy ubývá), seminářů a kulatých diskusních stolů. Podívejme se na témata, která na těchto akcích poboček defilovala.

Zajímavé je, že na prvním místě – podle počtu témat za uplynulé období (souhrnně za všechny pobočky) – patří **problematika sociálně-pedagogická**, a to ve velmi širokém záběru (od her po prevenci drogových závislostí). V pořadí druhým frekventovaným tématem je tematika **vzdělávání učitelů**. Třetí místo zaujímají otázky **filozofie, teorie a metodiky výchovy**. **Kurikulární problematika** zaujímá čtvrté místo a páté místo náleží **didaktické tematice**.

Druhou stěžejní aktivitou – zejména hlavního výboru – byly kroky směřující ke zkvalitnění obsahu čísel Pedagogická orientace, ale i **pokus o určitou profesionalizaci redakční činnosti**. Zavedli jsme recenzní řízení, kdy každý příspěvek hodnotili jeden nebo dva odborníci na danou proble-

matiku. Recenze a zprávy posuzovali odborná redaktorka časopisu – dr. Dana Knotová a vedoucí redaktorka doc. Zdenka Veselá.

Již v průběhu loňského roku členové hlavního výboru poukazovali na potřebu více profesionalizovat činnost redakční rady a zejména redakce časopisu Pedagogická orientace. Koncem roku 2006 byli předseda hlavního výboru Vlastimil Švec a člen hlavního výboru a hospodář Petr Franiok pověřeni projednat s děkany PdF v Brně a PdF v Ostravě možnost redigování PedOr v rámci fakulty. Oba děkani vyslovili ochotu se na této významné, ale zároveň náročné činnosti podílet. Tehdejší děkan PdF MU doc. V. Mužík navrhl, aby se na redakční činnosti podílelo Centrum pedagogického výzkumu. Na únorovém jednání hlavní výbor ČPdS projednal a schválil koncepci práce redakční rady a redakce časopisu PedOr, kterou předložil dr. Tomáš Janík z tohoto pracoviště.

Na odborném redigování Pedagogické orientace se budou podílet dva orgány – redakční rada a redakce. Bylo schváleno, aby **redakční rada** byla složena ze **zástupců stěžejních pedagogických disciplín**. Složení redakční rady i nadále zůstává v kompetenci hlavního výboru ČPdS. Náplní činnosti redakční rady bude tematické koncipování ročníku, a tím i tematických rámců jednotlivých čísel časopisu. Členové redakční rady se budou také podílet na recenzování příspěvků a budou v případě potřeby navrhovat další recenzenty.

Sestavování jednotlivých čísel časopisu PedOr bude náplní činnosti **redakce**, která od února 2007 sídlí na PdF MU, na Centru pedagogického výzkumu. Na únorovém jednání členové hlavního výboru schválili jako **vedoucího výkonného redaktora dr. Tomáše Janíka**. Tohoto kolegu většina z vás zná například z jeho publikačních aktivit, vystoupení na konferencích apod. Kolega Janík má bohaté zkušenosti z redakční práce v časopise Komenský a z redigování sborníků. V současné době se připravuje na habilitační řízení v oboru Pedagogika.

Jak dále rozvíjet činnost České pedagogické společnosti?

Na tuto otázku bude jistě hledat odpověď nový hlavní výbor České pedagogické společnosti. Na tomto místě mi dovoluje zamyslet se nad některými funkcemi, které by měla naše odborná společnost naplňovat.

Za jednu z hlavních funkcí možno považovat **funkci zprostředkovatelskou**. To znamená, že ČPdS zprostředkovává vybrané výsledky poznávání v pedagogických vědách, popř. vědách příbuzných, resp. „pomocných“ (např. v sociologii výchovy a vzdělávání, pedagogické psychologii, sociální a kulturní antropologii), a to nejenom členům společnosti, ale i širší odborné komunitě – zástupcům pedagogické teorie a praxe. Tuto funkci plní časopis Pedagogická orientace, celostátní konference pořádané hlavním výborem

za spolupráce poboček a odborných pracovišť (např. kateder pedagogiky na PdF a FF) a lokální aktivity poboček (nejenom semináře, ale i konference), které však svým významem a účastí někdy přesahují tuto lokální úroveň a získávají charakter celostátních konferencí, často s mezinárodní účastí. Vzpomeňme například tradiční ostravské konference pedagogické diagnostiky, v současnosti pedagogické evaluace, nebo hradecké a olomoucké Sociálie.

Otázka do diskuse: Jak by bylo možné tuto funkci dále rozvíjet?

Další funkci ČPdS by bylo možno nazvat **funkcí mapující**, která je naplňována prostřednictvím konferencí a dalších odborných setkání a spočívá například v tom, že vytváří mapu problémů řešených v pedagogických vědách, výsledků výzkumů, ale i mapu „bílých míst“, tj. problémů dosud neřešených nebo nově vznikajících.

Otázka do diskuse: Jaké problémy považujete za staronové nebo nově vzniklé, na které by se měly aktivity naší společnosti zaměřit v nejbližších dvou letech?

Důležitou, ale dosud – dle mého mínění – nedostatečně naplňovanou funkcí je **funkce komunikační**, která spočívá v zajišťování komunikace na více úrovních, např. kromě komunikace mezi členy společnosti jde o komunikaci zástupců ČPdS (např. členů výboru nebo jím pověřených členů) s funkcionáři fakult (vysokých škol), s experty v pedagogických vědách, se zástupci pedagogické praxe, s představiteli MŠMT.

Otázka do diskuse: Jak tuto funkci všestranněji naplňovat? Co to předpokládá?

Do určité míry lze uvažovat také o **funkci badatelské**, která je naplňována výzkumnou činností svých členů na jejich pracovištích. Měla by být úzce spojená s funkcí zprostředkovatelskou.

Otázka do diskuse: Jak podpořit bádání v rámci činnosti ČPdS?

Zajímavou funkcí je **funkce výchovná**, která je spojena například se zapojováním mladších pedagogů do aktivit České pedagogické společnosti, a tím i do sdílení hodnot, poznatků a do určité míry zkušeností naší odborné komunity. Tato funkce se však týká – v oblasti sebevýchovy a sebekultivace – všech členů naší odborné společnosti. Problémy diskutované v rámci rozmanitých aktivit společnosti i způsoby, jak jsou reflektovány, jsou vlastně zrcadlem, v němž svoje jednání a činnost spatřujeme z jiných úhlů pohledu (jde svým způsobem o sebereflexi).

Otázka do diskuse: Jakými cestami získávat mladé kolegy pro aktivity v ČPdS? Čím je motivovat? A je to vůbec možné, když nabídek pro mladé pedagogy je více (např. ČAPV, různé asociace – učitelské atd.)?

Dovolte, abych v závěru svého vystoupení poděkoval všem kolegyním a kolegům v hlavním výboru, který dnes odstupuje. Jsou to doc. V. Spousta (místopředseda ČPdS a předseda brněnské pobočky), doc. P. Franiok (hospodář), doc. Z. Veselá (vedoucí redaktorka Pedagogické orientace), dr. J. Kohnová, doc. J. Prokop, dr. D. Knotová, dr. M. Rybičková (organizační tajemnice) a předsedové poboček dr. P. Havelka (České Budějovice), dr. J. Doležalová (Hradec Králové), dr. J. Mikešová (Liberec), dr. A. Bůžek (Olomouc) a Mgr. M. Prokešová (Ostrava). Poděkování patří také doc. J. Rybičkovi a dr. T. Hálovi, kteří se podílejí na přípravě tiskových podkladů a vlastním tisku Pedagogické orientace. Osobní poděkování bych rád adresoval vám všem za četná setkání v uplynulých devíti letech, kdy jsem byl předsedou ČPdS. Přeji novému hlavnímu výboru ČPdS hodně tvůrčích nápadů a chuti a odvahy je realizovat. A vám všem ze srdce přeji radost z pedagogické tvorby, spolupráce i z komunikace s žáky, studenty a kolegy.

Vlastimil Švec

K poslání ČPdS

Dovolte podnět k problému kardinálnímu: *Jak posilovat kultivační vliv ČPdS na současné reálné pedagogické dění.*

Československou pedagogickou společnost při ČSAV, dobrovolně výběrové odborné sdružení, jsem spoluzakládal roku 1964. Vydání prvního čísla Pedagogické orientace v Olomouci jsem podpořil roku 1967 – dožívá se právě 40. výročí. Funkci polistopadového předsedy ČPdS (1990–94) jsem předal nástupcům před dvanácti lety. Děkuji proto předně všem, kteří kontinuitu dobrého udržují.

ČPdS je jednou z nejdůležitějších oborových vědeckých společností. V centru její pozornosti je přirozeně zdokonalování pedagogických věd. Toto úsilí nesmí být ovšem samoúčelné, nejde o teorii pro teorii ani o výzkum pro výzkum, jde o permanentní optimalizaci pedagogické teorie i praxe ČR pro kvalitnější lidský život a svět nás všech. Glosa proto směřuje k účelnějšímu i účinnějšímu kultivačnímu vlivu české pedagogiky na naše současné neuspokojivé pedagogické dění.

Na řadě mezioborových, mezinárodních konferencí, věnovaných v letech

1993–2006 naší pozici a roli v soudobém světě, kritickým bilancím a výhledům našeho polistopadového vývoje i naší správě, jsme se nezdírkou setkávali s otázkou, proč je hlas české pedagogiky tak slabý, proč se aspoň nejzávažnější pedagogické nedostatky důsledněji veřejně nekritizují.

Brzy po nesmyslném zrušení Pedagogického ústavu J. Á. Komenského ČSAV jsme k tomu účelu ustavili svépomocnou Radu pedagogických věd, která připravovala a zveřejňovala odborná stanoviska k některým aktuálním klíčovým otázkám i pomateným transformacím. Otevřeně konstatovala, že polistopadové reformy školství nejsou dostatečně odborné ani demokratické. Některé důsledky tohoto chybného startu dosahují již extrémních rozměrů, jejich výstižnou kritiku však současná odborná i občanská veřejnost zhusta postrádá.

Nesystémové i bezhlavé potácení od jedné krajnosti ke druhé přechasto převládalo. Autoritativní styl nevystřídal například žádoucí styl demokratický, zdůrazňující „tolik svobody, kolik je možno, a tolik řádu, kolik je nutno“. (T. G. M.), ale styl ultraliberální, dovolující téměř vše. Tak se rozmohlo disfunkční, anachronické, nedemokratické „elitářství“. *ČR propadla na poslední místo celé Evropy i zemí OECD v počtu nejdůležitějších maturantů s úplným středním všeobecným vzděláním!* Šíří se i nebyvalá anomie (absence nezbytného řádu). Za téměř dvacet polistopadových let nemáme náležitě celostátně vymezené ani maturitní požadavky! Nedodrжуje se ani klasický ideál „kalokagathie“, harmonické rozvíjení každé osobnosti i celé společnosti se zanedbává i odmítá a ignoruje. Rámcovým vzdělávacím programům chybějí nezbytné pedagogické standardy! Polopравdy, lži, drogy, násilnosti i vraždy pronikají již i do míst předurčených pro „dílň lidskosti“. Nedávný celoevropský srovnávací výzkum adolescentů prokázal zarážející „výraznou absenci národního cítění“ jen u mladých Čechů! Netušil jsem ani, že se dožiju vlády, která chce omezovat byrokracii propuštěním 20 000 učitelů!

Objektivní rozbor navíc potvrzují, že celá naše společnost zažívá nemalou krizi, duchovní bídy nezřídkakdy více přibývá, než ubývá. ČR nemá své strategické dlouhodobější koncepční priority pro 21. století náležitě definované, natož realizované. Tím větší je naše spoluodpovědnost za hledání a prosazování moudřejších východisek. Konstruktivní kritika odborné nekompetence i neodpovědnosti „odpovědných“ prostě k poslání vědecké společnosti náleží.

Domnívám se též, že je na čase nevelké síly české pedagogiky netříštit, ale posilovat účelnou mezinárodní spolupráci, zejména česko-slovenskou. Měli být naše kultivační poslání účinnější, je třeba pozitivní „silky a sílečky“ ČPdS, ČAPV i celé naší pedagogické obce účelněji orientovat, využívat, koordinovat i sdružovat. *Přispělo by to i k žádoucímu propojování tvůrčí*

pedagogické teorie s tvůrčí pedagogickou praxí. Bez této synergie stagnuje obojí!

Letošní setkání českých pedagogů v tradiční Den učitelů, připomínající 415. narozeniny Učitele národů, je dobrým příkladem. Učitelé jsou naši hlavní partneři a spojenci, spolupráce s nimi je rozhodující. Žijeme na prahu kýžené vzdělanostní společnosti 21. století. Co kdyby širší kooperační základny „České pedagogické komory“ integrující všechny pedagogické pracovníky a další odborníky masarykovské revoluce „hlav a srdcí“?

Můj přítel a spolužák během 2. světové války na Amerlingově mužském učitelském ústavu v Praze, známý Zdeněk Mahler, na našich konferencích varoval před nebezpečně postupující i převládající sebezáhubnou debilizací, oslovující lidi od břicha dolů. Závěrem tudíž nezbývá, než znovu připomenout prozíravou myšlenku J. Á. Komenského: Hubme nevědomost, nemravnost, nepořádek, neodpovědnost, pakulturu i pavědu, aby tyto pahodnoty nezhubily nás!

Bohumír Blížkovský

Stanovy České pedagogické společnosti, o. s.

I. Základní ustanovení

1. Česká pedagogická společnost, o. s., (dále Společnost) je nezávislým odborným sdružením, a to sdružením zájmovým a dobrovolným ve smyslu zákona č.83/1990 Sb. O sdružování občanů v platném znění.
2. Společnost je samostatným právním subjektem. Je členem Rady vědeckých společností.
3. Společnost působí na území České republiky.
4. Sídlem společnosti je Brno. Adresa: Česká pedagogická společnost, Poříčí 31, 603 00 Brno.

II. Poslání Společnosti

1. Společnost podporuje rozvoj pedagogických věd a příbuzných oborů i uplatňování poznatků v praxi. Zabývá se problematikou výchovy a vzdělávání všech věkových kategorií.
2. Ke splnění tohoto poslání Společnost:
 - a. organizuje regionální a národní akce s mezinárodní účastí (např. konference, panelové diskuse k aktuálním problémům výchovy a vzdělávání), semináře, kurzy a jiné akce;

- b. spolupracuje s příbuznými společnostmi, organizacemi a institucemi v České republice a rozvíjí styky se zahraničními společnostmi obdobného zaměření;
- c. poskytuje odborné služby pro decizní sféru, např. pro MŠMT (expertizy, projekty atd.);
- d. vydává odborný časopis Pedagogická orientace a podle potřeby další neperiodické publikace;
- e. může se stát kolektivním členem jiného odborného uskupení, i zahraničního.

III. Členství

1. Členství ve společnosti je řádné a čestné.
2. Řádným členem Společnosti se může stát
 - a. absolvent střední nebo vysoké školy pedagogického nebo příbuzného zaměření;
 - b. student vysoké školy pedagogického nebo příbuzného zaměření;
 - c. absolvent jiné vysoké školy se zájmem o problematiku výchovy a vzdělávání.
3. Čestným členem Společnosti může být sjezdem Společnosti zvolen domácí nebo zahraniční vědecký pracovník, který se významně zasloužil o rozvoj některého z oborů pedagogických věd.
4. Řádné členství vzniká přijetím přihlášky a zaplacením členského příspěvku.
5. O přijetí za řádného člena Společnosti rozhoduje výbor pobočky Společnosti, v níž člen přihlášku podal, případně hlavní výbor Společnosti.
6. Zánik členství:
 - a. úmrtím člena;
 - b. písemným prohlášením člena, že ze Společnosti vystupuje;
 - c. u řádných členů nezaplacením členských příspěvků za dva roky;
 - d. hrubým porušením etických norem (na základě rozhodnutí hlavního výboru).

IV. Práva a povinnosti členů Společnosti

1. K právům členů patří zejména:
 - a. zúčastnit se sjezdu Společnosti a podílet se na jeho jednání;
 - b. zúčastňovat se dalších akcí pořádaných Společností a všemi jejími organizačními složkami;
 - c. volit a být volen do orgánů Společnosti;
 - d. podávat návrhy;
 - e. hlasovat o návrzích podaných na sjezdu a na dalších shromážděních;
 - f. přednostně získávat publikace vydávané Společností;

- g. využívat výhody členství Společnosti v jiném odborném seskupení, i zahraničním, podle čl. II, bodu 2e, a to v souladu se stanovami Společnosti.
2. K povinnostem členů patří zejména:
 - a. zachovávat stanovy Společnosti;
 - b. dodržovat standardy profesionální a vědecké etiky;
 - c. platit členské příspěvky (čestní členové příspěvky neplatí).

V. Organizační struktura Společnosti

1. K plnění svých úkolů se Společnost člení podle územního hlediska na pobočky a dále podle specifického zaměření na odborné sekce.
2. Pobočky:
 - a. Pobočky jsou zřizovány podle územního principu hlavním výborem Společnosti.
 - b. Podmínkou pro vznik nové pobočky je rozhodnutí alespoň deseti řádných členů pobočku zřídit.
 - c. Vedení pobočky, program a činnost si určují její členové v souladu se stanovami Společnosti.
 - d. Orgány pobočky jsou plenární schůze pobočky a výbor pobočky, v jehož čele je předseda pobočky.
 - e. Předseda pobočky je členem hlavního výboru Společnosti.
 - f. K zajištění činnosti poboček slouží určená finanční částka z členských příspěvků. Výši částky stanovuje hlavní výbor Společnosti.
3. Odborné sekce:
 - a. O vytvoření zájmového sdružení odborné sekce rozhoduje hlavní výbor Společnosti.
 - b. Program činnosti zájmového sdružení odborné sekce, který si určují členové sekce, nesmí být v rozporu s posláním Společnosti.
 - c. Odborná sekce si volí svého garanta, který má právo zúčastnit se jednání hlavního výboru Společnosti s hlasem poradním.
 - d. Podmínkou vytvoření zájmového sdružení odborné sekce je rozhodnutí alespoň deseti členů Společnosti sekci zřídit.
 - e. O finanční podpoře sekce rozhoduje hlavní výbor Společnosti.

VI. Orgány Společnosti

1. Řídicími orgány Společnosti jsou: sjezd a hlavní výbor Společnosti.
2. Kontrolním orgánem Společnosti je revizní komise.
3. Členové hlavního výboru a revizní komise jsou voleni na dvouleté období.
4. Sjezd Společnosti:
 - a. Nejvyšším orgánem Společnosti je sjezd jejích členů. Koná se nejméně jedenkrát za dva roky.

-
- b. Sjezdu přísluší určovat hlavní směry činnosti Společnosti, usnášet se o Stanovách a jejich změnách, schvalovat zprávu o činnosti Společnosti, o hospodaření a zprávu revizní komise za období od posledního sjezdu, volit členy a náhradníky předsednictva hlavního výboru Společnosti a revizní komise, určovat výši členských příspěvků a usnášet se na zásadách hospodaření. Sjezd také rozhoduje o zániku Společnosti.
 - c. Sjezd je svoláván hlavním výborem Společnosti.
5. Hlavní výbor Společnosti:
- a. Hlavní výbor Společnosti koordinuje a iniciuje činnost Společnosti v období mezi dvěma sjezdy.
 - b. Hlavní výbor tvoří předsednictvo (předseda, místopředseda, tajemník, hospodář), další tři sjezdem volení členové, předsedové poboček a vedoucí výkonný redaktor Pedagogické orientace. V případě sudého počtu hlasů má předseda Společnosti dva hlasy.
 - c. Hlavní výbor je volen sjezdem Společnosti tajným hlasováním. Volba může být provedena i korespondenčně, platné jsou hlasovací lístky označené originálem razítka Společnosti a podpisem předsedy Společnosti.
 - d. Hlavnímu výboru přísluší:
 - projednávat plány a zprávy o činnosti i hospodaření Společnosti, plány a činnost redakce Pedagogické orientace;
 - svolávat a připravovat sjezd, konference atd.;
 - schvalovat vedoucího výkonného redaktora Pedagogické orientace a složení redakční rady;
 - rozhodovat o přijetí členů Společnosti, jejichž přihláška není adresována některé z poboček Společnosti;
 - kooptovat další aktivní členy podle aktuální potřeby.
 - e. Předseda Společnosti je zároveň předsedou Redakční rady Pedagogické orientace.
 - f. Hlavní výbor Společnosti se schází nejméně třikrát ročně.
6. Revizní komise:
- a. Revizní komise je kontrolním orgánem hospodaření Společnosti.
 - b. Revizní komise podává zprávu o kontrole hospodaření výboru a sjezdu Společnosti. Bez této zprávy nelze schválit zprávu o hospodaření.
 - c. Členové revizní komise se mohou zúčastnit jednání výboru Společnosti.
7. Náhradníkem do hlavního výboru nebo revizní komise je kandidát, který

se ve volbách na sjezdu umístil počtem hlasů na následujícím místě za posledním, který do výboru nebo do komise postoupil.

VII. Hospodaření Společnosti

1. Příjmy Společnosti tvoří:
 - a. členské příspěvky;
 - b. prostředky poskytované Radou vědeckých společností;
 - c. prostředky poskytované sponzory;
 - d. příjmy z hlavní činnosti.
2. Za hospodaření Společnosti odpovídá předseda a hospodář.
3. Pravidla hospodaření jsou stanovena v jednacím řádu Společnosti.
4. Hlavní výbor každoročně zpracovává návrh rozpočtu Společnosti.

VIII. Závěrečná ustanovení

1. Statutárním zástupcem Společnosti je předseda. Se souhlasem hlavního výboru Společnosti může Společnost reprezentovat také jiný pověřený člen hlavního výboru.
2. Jestliže Společnost zanikne, případně její majetek, jenž zbude po úhradě závazků, Radě vědeckých společností (nebo jejímu právnímu nástupci) s podmínkou, že jej odevzdá jinému profesionálnímu zájmovému sdružení, které by se do tří let po zániku Společnosti ustavilo pro plnění obdobných úkolů v příslušném oboru.
3. Tyto stanovy schválil sjezd Společnosti 29. března 2007.

Závěry Sjezdu České pedagogické společnosti

Sjezd České pedagogické společnosti dne 29. března 2007 v Brně

1. bere na vědomí:
 - Zprávu o činnosti za období 2005 až 2007;
 - Zprávu o hospodaření za období 2005 až 2007;
 - Zprávu volební komise.
2. schvaluje:
 - změny ve Stanovách ČPdS, které navrhuje odstupující hlavní výbor;
 - ponechání výše členského příspěvku (členové v aktivním věku 300 Kč, senioři a studenti, včetně interních doktorandů 200 Kč);
3. doporučuje:
 - podpořit vznik a činnost nových sekcí na základě potřeb a zájmů;
 - podpořit činnost nově vytvořené výkonné redakce časopisu Pedagogická orientace;

- v další činnosti ČPdS vyjít ze zprávy odstupujícího předsedy prof. Vlastimila Švece;
 - publikovat zprávu prof. Švece v Pedagogické orientaci;
 - propagovat ČPdS a její činnost všemi dostupnými způsoby.
4. pověřuje Hlavní výbor ČPdS:
- zpracováním vize (perspektivy) činnosti ČPdS, se kterou budou seznámeni všichni členové ČPdS na stránkách Pedagogické orientace a na webových stránkách ČPdS.